

Vrijdag 12 februari 1915 – ochtendeditie

Briefwisseling met België.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend dat met ingang van 12 dezer, gelegenheid zal bestaan om over Aken gewone of aangetekende briefkaarten en open brieven, in de Duitse of Franse taal gesteld, te verzenden naar de navolgende plaatsen van het door de Duitse troepen bezette gedeelte van België.

Brussel, met de voorsteden en omliggende plaatsen Anderlecht, Oudergem, Bosvoorde, Kuregem, Etterbeek, Evere, Vorst, Ganshoren, Haren, Jette, Elsene, Koekelberg, Laken, Molenbeek, Sint Gillis, Sint Joost ten Node, Schaarbeek, Tervuren, Ukkel, Vilvoorde, Watermaal, Woluwe.

Verviers met Dison, Dolhain (Limburg), Ensival, Hensy, Hodimont, Pepinster, Stembert.

Luik met Angleur, Ans, Chênée, Flémalle, Grivegnée, Herstal, Hologne aux Pierres, Jemeppe (Maas), Jupille, Ougrée, Sclessin, Seraing, Tilleur, Val Saint Lambert, Wandre.

Antwerpen.

De stukken zijn aan hetzelfde port en recht onderworpen als in het verkeer met Duitsland; zendingen met verzekering zijn niet toegelaten.

Mededelingen van militaire of politieke aard zijn niet geoorloofd.

Stukken welke niet aan de voorwaarden voldoen, worden aan de afzenders teruggegeven; het is daarom wenselijk de naam van de afzender te vermelden.

Er zal tevens gelegenheid bestaan, om uit bovengenoemde plaatsen in België briefkaarten en open stukken naar Nederland te verzenden.

Belgische vluchtelingen.

De burgemeester en twee gemeenteraadsleden van Sluis zijn in Den Haag ter audiëntie geweest om de intrekking te verzoeken van het bevel tot ontruiming van Sluis door de Belgische vluchtelingen.

Een brief van belanghebbenden uit de burgerij heeft dit verzoek ondersteund en voorlopig is een langer verblijf toegestaan, terwijl het verzoek nader overwogen zal worden.

Het Belgische dorp, dat in de heide tussen Uden en Zeeland (Noord-Brabant) wordt gebouwd, begint zijn voltooiing te naderen. Het terrein is bijzonder goed gekozen, het ligt hoog en droog, het geheel is omringd door dennenbossen. Karrenvrachten goederen zijn reeds naar de magazijnen gevoerd, zodat deze gevuld zijn met kleren, schoenen, beddengoed, zelfs kinderwagens, wiegen en speelgoed.

Een 40-tal barakken, eetzaal, keukens, ziekenhuis enz. zijn klaar, het zijn alle gebouwen van 50 m lengte en 14 m breedte. Nu is men begonnen met de kerk en de pastorie, ook moeten nog scholen gebouwd worden.

Als commandant van het dorp is benoemd de hoofdofficier Wilhelm, burgemeester, dokter, onderwijzers, controleurs enz. zijn reeds aangesteld. Een pastoor met vier kapelaans zullen de geestelijke zorg op zich nemen.

Het hele dorp zal elektrisch verlicht worden. Aanstaande maandag zullen de eerste vluchtelingen, een 300-tal, het kamp betrekken, dat voor 10.000 personen wordt ingericht.

Parijs, 11 februari. Officieel bericht van vanavond elf uur:

De Duitsers hebben Nieuwpoort en de oevers van de IJzer hevig beschoten, doch enkel enige stoffelijke schade aangericht. Onze artillerie beantwoordde het vuur met goede uitslag.

Van de Zeeuwse grens.

Sluis, 11 februari. In de laatste dagen is er van uit zee weer heftig geschoten.

Van het front te Middelkerke nabij Nieuwpoort zijn zeer veel gewonden in Brugge aangekomen.

Zeebrugge is, niettegenstaande het mistige weer, weer herhaaldelijk door vliegers verkend.

Gisterenavond en hedenmorgen weerklonk het kanongebulder weer in hevige mate. Men onderscheidde zelfs het scherp geknal van bommen.

In de noordelijke dorpen rondom Brugge is veel troepenbeweging.

In het Belgische nijverheidsgebied.

Luxemburg, 11 februari.

Hier is bericht ontvangen, dat de Belgische steenkolenmijnen met het oog op de grote vraag naar steenkool hebben besloten, hun bedrijf zo volledig mogelijk te hervatten, zodat de ijzerfabrieken eveneens weer aan het werk kunnen gaan. De steenkolenmaatschappij La Louvière heeft haar bedrijf hervat en ook de nieuwe schacht te Saint Vaast geopend. De wapenfabrieken te Merbe en Jemappes beginnen ook spoedig meer te werken.

De spoorwegen in België.

Brussel, 11 februari. Het personen- en goederenverkeer op de Belgische spoorwegen is thans zodanig ontwikkeld, dat op alle hoofdlijnen dagelijks verscheidene personen- en goederentreinen lopen. In de treinen in het doorgaand verkeer met Duitsland zijn restauratiewagens aanwezig. Alle door de Belgen beschadigde locomotieven worden in de opgerichte spoorwegwerkplaatsen hersteld.

Dwepend België.

Men schrijft ons van Vlaamse zijde:

De dagen van roes zijn, voorlopig tenminste, voor België voorbij. En, gebeurt het dat thans de aandacht van niet-Belgen of van gevluchte Belgen, zich getrokken voelt naar de bevolking die in het overweldigde land bleef, dan wordt ze geregeld opgeëist door de ellende en de nood waarvan dagelijks droevige taferelen opgehangen worden. Want die grote nood verdient oplettendheid en medelijden. Zeldzamer zullen zij zich de geestelijke toestand trachten voor te stellen. Wanneer zij trouwens daartoe gebracht worden, zullen zij zich vermoedelijk een gedweë gelatenheid inbeelden, of een geestesverdrinking die met de armoede en de stoffelijke moeilijkheden zwaarder wordt. Het allerhoogste zullen ze aan die vervelende grijsheid, enkele vonken van hoop op verlossing, als troost toewensen.

En nochtans, hoe ver is zulk beeld van de waarheid verwijderd! Wanneer men hier het geluk heeft een pas overgekomen Belg te ontmoeten is men telkens versteld van de lichthartigheid en het eenvoudig vertrouwen in de toekomst die uit hun woorden spreken.

Geen spoor van neerslachtigheid of van vertwijfeling; niets dan een rotsvast geloof.

In het begin gaat men aan uitzonderingen denken, aan persoonlijke uitingen van een bijzondere geestesovermoed. Weldra ontwaart men een gelijkenis, een herhaling van gevoelens en zelfs van woorden die er op wijzen dat er hier geen sprake kan zijn van ééNZelvigheid. Neen, hetgeen men in alle oorlogvoerende landen met het losbreken van de vijandelikheden mocht vaststellen is de plotse en machtige openbaring van een gemeenschappelijke ziel. Dat grootse en wondere blijft zich in België ondanks tegenslag en rampspoed onbeteugeld voordoen. En in grotere mate dan in andere landen. Ongetwijfeld zullen er kregelige en ontgoochelde stichters van tweespalt zijn die pijnlijk aandoen. De aandacht werd er reeds op getrokken, ook in de pers. Maar zij beletten niet, dat men mag zeggen dat nooit over heel België een vergelijkbare eenheid van neigingen, van oordelen, van geaardheid heerste zoals nu.

We willen niet zo rechtstreeks op een uiting van verknochte vaderlandsliefde wijzen. Neen, een grote verandering in de zakelijke toestanden, een opgedrongen communisme in de rijkdom en de dagelijkse zorgen, schijnen het bewerkt te hebben dat, vooral op het platteland, de geesten een vatbaarheid, een neiging tot aandoeningen, een haastige lichtgelovigheid thans vertonen die de klaarste getuigenis afleggen van het verlies der stremmende individualiteit.

Trouwens, gedenk even dat die geesten en gemoederen van alle Belgen sedert enkele maanden op voldoende wijze werden gekneed om thans tot gelijke vorm te zijn verworven. Na de opstand en het verzet, welke aantocht van druk achtereenvolgende gejaagdheden! En thans, nu voor velen een tijdperk van stilte is aangebroken, welk belang heeft het niet dat alle verkeer, en ook het vervoer van brieven

gestremd is? En uit gelijke geesten ontstond gemeenschappelijke geest.

De Duitse overheid is zich niet bewust geweest, vermoedelijk, toen ze België van alle brieveninvoer beroofde, dat ze bij die afgesloten bevolking de gemoederen tot grotere inspanning, de inbeeldingen tot onbewuste vindingrijkheid opwond.

Dat er thans, ook in andere streken bij vele mensen een ophitsing waar te nemen valt die alle oordeelvermogen schijnt te smoren, ligt voor de hand. Niet alleen een ophitsing die naar geen verklaring van een politieke houding luisteren wil; zij zal er toe lijden geloof te doen hechten aan verhalen die klaarblijkelijk onwaar zijn. Een zonderling geval van zulke toestand wordt dezer dagen aan de dag gelegd door de Franse schrijver Anatole France. In een der mooiste stukken, die in het King Albert's Book voorkomen, velst deze schrijver over de koning de volgende uitspraak: "In een batterij bij Antwerpen zag men hem zelf een stuk geschut richten en een stelling treffen, die buiten bereik werd gewaand." Wij doen, nietwaar, niemand afbreuk met er aan te herinneren dat de draagkracht van het geschut zo nauwkeurig gekend is, dat, waar het opgesteld wordt, de kaart reeds bij voorbaat de straal van het bestrijkbare gebied aangeeft. Daar komt nog bij dat die draagkrachten zodanig zijn, dat makkelijk bereikbare doelen reeds geregeld onzichtbaar zijn. Niettemin moeten zulke verhalen beklijven omdat zij geen objectief onderzoek trachten weer te geven, maar eenvoudig een hogere trap van vergelijking zijn van de eerbied en de bewondering die thans voor de persoon van koning Albert worden gekoesterd.

En waar we dus rondom ons kunnen vaststellen dat ook niet een Anatole France aan de invloed ontsnapt, zo beginnen we dan die toestand van de Belgische bevolking klaarder te begrijpen, en zijn we

niet meer zo verwonderd wanneer men ons voorhoudt: “België dweept.”

Inderdaad, België is thans in een tijdperk van grote gisting en tevens van gedwongen onwerkzaamheid dat met geen andere te vergelijken is. Het kenschetsende is, dat het, wat het verkeer, de grote verandering met vroegere beschavingen betreft, het plotseling eeuwen werd achteruit gewezen. En op het platteland is het vaak alsof er nooit post noch kranten hadden bestaan. Maar de behoefte van de mensen aan kennis van feiten is des te groter. En men raadt onmiddellijk welk overwegend belang aan het gesproken woord ten deel viel. Zo men het wil toegeven, kan er in die toestand iets worden teruggevonden van de stand der bevolkingen in Frankrijk, ten tijde dat de roem van Karel de Grote aller verbeelding vervulde. Verhalen ontstonden langzamerhand, door pelgrims die vermaarde grafplaatsen onder hun tochten bezochten, van streek tot streek overgebracht; door enkele zangers dan samengesteld tot de beroemde Franse sagen, en onder meer tot het bekende Rolandslied.

Dat de toestanden tot in zekere mate overeenstemmen, is niet te ontkennen. En reeds zijn er verhalen gegroeid, die thans over hele streken ingeworteld zijn en nooit zullen uitgeroeid worden. Ontstaat er uit dit tijdperk een sage, zo kunnen reeds met zekerheid verschillende thema's aangeduid worden, die er zullen in voorkomen.

Over West Brabant en een deel van Oost-Vlaanderen hebben verschillende verhalen zich reeds aaneengeschakeld om de wederwaardigheden van één enkele man. Die hoofdfiguur is een soldaat, die bij een slag gevangen wordt gemaakt. Dat begin wordt niet verder verklaard, en de vertelling handelt dan verder alleen over de listen die hij bedenkt om eerst zijn bewakers, daarna zijn achtervolgers, nadat hij ontsnapte, te verschalken. De persoon zelf,

een boerenjongen, is reeds een aanduiding van het volkskarakter. Het feit, dat hij niet door overmoed in de aanval, niet door hardnekkigheid in een wanhopige verdediging schitterend optreedt, maar, zwak en gewiekst, in zijn uithoudingsvermogen of zelfs in zijn geniepige belaging van de vijand zijn toevlucht zoekt, doet hem, over de eeuwen, een broederhand naar het slimme Reintje Vos reiken. Die nutteloosheid van de lichamelijke kracht en van de onversaagdheid van de gevangene is trouwens een rake symbolistische voorstelling van het lot van België; en zijn behendigheid om aan de banden te ontglijpen is er wel een van de geheime wil der bevolking.

Zo gebeurt het dan, dat de eerste episode van het verhaal de held reeds in de gevangenis toont. Als dusdanig doet een plattelandskerk dienst, waar een groot aantal burgers en soldaten reeds achter de gegrendelde poort opgesloten zijn. De kerk is niet verwoest geweest; altaar, biechtstoelen, kansel staan nog overeind. Op voetstukken tegen de zuilen verheffen zich grote gipsbeelden van stoere apostelen. Met een vriend besluit onze held dat hij zal ontsnappen. Zijn vriend kruipt in de donkerste hoek van een biechtstoel. Hij zelf kiest tot medeplichtige de prins der apostelen, St. Pieter met de sleutels, wiens aanstelling bij de hemelpoorten een betrouwbare waakzaamheid belooft. Het ruime kleed, waarin de gipsen heilige gedost staat, is een nog veel kostbaarder eigenschap. Want met zijn nagelschoen en zijn zakmes slaat en snijdt onze held een toereikende opening in de holle lendenen van de eerste der pausen, en weldra laat hij zich lenig en behoedzaam binnen diens huid glijden. In de bestoven duisternis wacht hij, en op het ogenblik dat de menigte door een patrouille uit de kerk wordt gehaald, heeft hij grote moeite om een hoestbui te bedwingen. Nu is hij alleen in de kerk. Hij komt uit zijn schuilplaats te voorschijn, zoals een kuikentje uit zijn eierschaal. Zijn makker van de biechtstoel is verdwenen.

Alleen wacht hij, tot de heilige terugkerend (al was hij nooit zo godsdienstig) bij het kleinste onrustwekkend geluid. En wanneer de nacht ingevallen is, kruipt hij naar een laag vensterraam, duwt het open, laat zich naar beneden glijden.

Maar terwijl hij zich haastig over de baan rept hoort hij vinnig hamerende paardenhoeven achter zich aanrijden. Is men gewaar geworden dat er een man ontsnapte? Hij springt over een haag, loopt dwars door een boomgaard, waar middenin een zwart gevaarte met puntig dank staat. Het is, in de nacht, een hooimijt. Hij werkt met armen en benen, hij wroet zich met het hele lijf in het hooi. Terwijl hij wacht hoort hij stemmen naderen. Inderdaad, hem is het die men achterna zit. De hele hoeve wordt afgezocht. De hooimijt slaat men niet over. Ineengevouwen, opgerold van schrik, hoort hij bajonetten door de hooiwanden steken. Het is een geluid als van een nijdige zeis. Hij waant zich dood wanneer de vijandelijke punt telkens nadert. Zijn lippen slaan van de wanhopige gebeden. Ei! Daar valt de stilte weer in, de achtervolgers trekken er van door. Twee dagen en twee nachten, naar de geluiden en de werkzaamheid rondom hem te oordelen, blijft hij half stikkend liggen. De tweede dag bij valavond verschijnt hij weer, uitgehongerd, stervend van de dorst. De boer uit de hoeve verzorgt hem, geeft hem een manchesterbroek, een boezeroen, een klak en een pijp.

Hij slaapt onderweg in een kleine stulp, aan de uitkant van een stil dorp. Wanneer hij ontwaakt is het zondag. In de kleine kerk gaat de hele bevolking van het dorp naar de vroege mis. Hij is alleen thuis in de verlaten wijk, waar de morgen windloos en onverstoord ligt. Maar iemand aan wie hij zijn lotgevallen toevertrouwde, heeft hem vermoedelijk verraden, want daar komen zeven vijandelijke ruiters aangereden, en stoppen voor de stulp. Zij springen van het paard en kloppen met zware vuist op de deur. Hij geeft geen geluid, rept geen woord. Nu deukt er een der mannen met één slag van zijn met ijzer

beslagen geweerlof, het onderpaneel der deur in. Onze held heeft een bijl gegrepen en klemt de steel in beide handen. Een hoofd steekt reeds door de beuk, de nek biedend. Eén houw: het hoofd rolt, en voorzichtig, alsof het voort kroop, wordt de romp, waaraan de benen slap en slepend hangen, naar binnen getrokken. Een tweede volgt zijn makker langs dezelfde weg in hetzelfde lot. Een derde komt aan de beurt. De geweldige kapper kijkt tersluiks naar buiten, om zich te vergewissen van het getal dat nog overblijft voor de behandeling. En hij werkt door.

En wanneer de mensen uit de kerk rustigjes terug komen, vindt men de zeven lijken naast elkaar gelegd, en zegt de slachter: "Er waren er maar zeven; gelukkig, want bij de zevende haal schoot mij reeds een kramp door de linkerarm."

Hij is nog niet thuis. Vele ontmoetingen wachten hem nog langs zijn wegen. Maar met hem en zijn durf en listige aard is een hele bevolking reeds ingenomen. Misschien blijft het bij enkele episoden; misschien groeit er nog veel meer bij. Verder zullen we hem, voortaan tenminste, niet vergezellen.

Maar in zijn lotgevallen spreekt zich een dwepende volksaard uit, met gelijke klem als een lust naar aandoeningen. En waar het verhaal bij de thuiskomst in het geboortedorp eindigt, stelt het de held voor die, onbedwongen, in de avond van zijn reis, een lied aanheft, en, de vuisten diep in de broekzakken gedoken, naar de vertrouwde boomgaarden en woningen van zijn land kijkt.

Wolff's Bureau seint uit Berlijn:

Volgens een bericht uit Parijs worden de Belgische rentecoupons bij de betaalkantoren aldaar niet meer verzilverd. De uitbetaling wordt

geweigerd, zelfs indien het bewijs geleverd wordt dat de coupons behoren tot stukken, welke zich in het bezit van Belgen bevinden.

Vrijdag 12 februari 1915 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Morgenochtend vertrekken 300 Belgische vluchtelingen per extra trein van Vlissingen naar Nunspeet.

Vandaag worden alle nog te Tiel vertoevende Belgische vluchtelingen overgebracht naar het vluchtelingenkamp te Ede.

Het bestuur van de Nederlandse Slagersbond heeft een audiëntie bij de minister van landbouw, nijverheid en handel aangevraagd om wijziging te bepleiten in de bepalingen betreffende de uitvoer van varkens.

Op aanstichting van pater Stamm, te Keer, en de gravin de Geloës, te Eijsden, heeft zich te Maastricht, in de stichting De Stuers, een comité gevormd, dat wil werkzaam zijn ten behoeve van gewonden en krijgsgevangenen, zonder te letten op nationaliteit of godsdienst.

De correspondent van de Tijd te Turnhout verneemt dd. 11 februari uit Leuven:

“Van 1 tot 6 februari hadden aanzienlijke troepenverplaatsingen plaats, van Vlaanderen naar het oosten. Het treinverkeer, dat 3 dagen was stopgezet naar het Zuiden, is nu weer geopend. Echter alleen voor het militaire vervoer.

Het heette, dat hier de troepen over de lijn naar Sint Joris Weert naar het front in Noord-Frankrijk zouden gebracht worden, maar in

waarheid zijn alle manschappen over Hoi naar Duitsland vervoerd. Aanzienlijke troepenmachten zijn aan het westelijk front onttrokken.

Woensdagnacht zijn hier drie treinen met naar schatting 4000 militairen gekomen en werden hier van vaandels voorzien. Overigens wordt geen rust genomen, zowel 's nachts als overdag wordt het transport voortgezet.

Deze mededelingen kunnen misschien in verband worden gebracht met hetgeen van Russische zijde over het optreden van Duitse troepen van het westelijk front in Oost-Pruisen wordt gemeld.